

TÜRK KULAK BURUN BOĞAZ VE BAŞ BOYUN CERRAHİSİ DERNEĞİ ACİL VE ACİL OLMAYAN KBB HASTALARINA YAKLAŞIM ÖNERİLERİ

Dr. Mustafa Kürşat GÖKCAN¹

Dr. Görkem ESKİİZMİR²

¹Ankara Üniversitesi, KBB Hastalıkları Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, Ankara

²Manisa Celal Bayar Üniversitesi, KBB Hastalıkları Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, Manisa

TKBB-BBC Derneği olarak KBB hekimliği sağlık hizmetlerinde hem hasta, hem de hekim için risklerin en aza indirilmesi açısından özen gösterilmesi gerektiğini vurgulamak isteriz.

Yeni vakaların gelişimini sınırlamak, COVID-19 virüsünün insandan insana bulaşma riskini en aza indirmek için T.C. Sağlık Bakanlığı ve düzenleyici kurumlarla birlik ve koordinasyon içerisinde çalışması önemlidir. Bu strateji, sınırlı sayıda hastane yatağı, YBÜ yatağı, ventilatör ve diğer kritik malzemelerle tesisleri zorlamamak için en iyi şansları sağlar. Ayrıca, tek kullanımlık tıbbi malzeme ve koruyucu ekipman daha kullanılabilir hale gelinceye kadar, bunları en çok gereksinim duyulan yerlere tahsis etmek için korumalıyız.

Bu bağlamda, T.C. Sağlık Bakanlığı başta olmak üzere, Türk Tabipler Birliği, Türk Klinik Mikrobiyoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları Derneği, Türk Klinik Mikrobiyoloji Uzmanları Derneği, Dünya Sağlık Örgütü, A.B.D. Hastalık Kontrol ve Engelleme Merkezi (CDC) gibi kuruluşların kılavuzları incelenmiş ve KBB Hastalıkları özelinde aşağıdaki yönergeler hazırlanmıştır:

1. Tüm sağlık kuruluşları ve hekimler şu aşamada acil hastaların ve hastalıkların tedavisine öncelik vermelidir. Acil olmayan her türlü muayene, kontrol, girişim ve ameliyat T.C. Sağlık Bakanlığı tarafından duyuruluncaya kadar ERTELENMELİDİR.
2. Tüm sağlık çalışanları etik kurallara gereği halkı gereksiz bilgi kirliliğinden korumalıdır. Rutin muayene, kontrol veya tetkik için başvuran hastalar mümkünse tiriyağdan geçirilerek paniğe sevk etmeden önümüzdeki birkaç hafta içinde tekrar başvurularını yönünde bilgilendirilmelidir. Sürecin uzayabileceği, gerekirse yeniden randevu verilebileceği vurgulanmalıdır.

3. Başvuran hastanın durumunun aciliyetine KBB hastalıkları hekimi karar vermelidir. Karar verme sürecine üniversite ve eğitim ve araştırma hastanelerinde merkezin olanaklarına göre hangi hastanın kabul edileceği, hangisinin sevk edileceği konusunda ortak karar verilmesi ve bunun klinik üyelerine duyurulması önerilir. Hasta-hasta, hasta-hekim, hekim- hekim bulaş riskinin en aza indirilmesi öncelik olmalıdır.
4. Rutin KBB Poliklinik hizmetlerinin açık olduğu hastanelerde:
  - a. Bekleme alanını ve muayene odalarını hazırlayınız. Hijyen amacıyla kullanılacak malzemeleri (kâğıt mendiller, alkol bazlı dezenfektanlar, sabun, çöp kutuları, vb.) hazırlayınız
  - b. Koltukları, aralarında en az 1,5-2 m olacak şekilde yerleştiriniz. Mümkünse bariyer koyunuz. Birden fazla kişinin dokunduğu, gazete, dergi vb. malzemeleri kaldırınız, su sebili gibi ortak kullanım ekipmanlarını sık sık alkol bazlı dezenfektanlarla temizleyiniz veya kaldırınız. Mümkün olduğunca tek kullanımlık malzemeleri tercih ediniz.
  - c. Asansör girişleri, düğmeleri, poliklinik girişleri, kapı tutamakları, tuvalet vb. ortak kullanım-temas alanlarının sık sık dezenfektan ile silinmesini sağlayınız ve temizlendiğinden emin olunuz.
  - d. Hastaları COVID-19 bulguları açısından sorgulamak için girişe personel yerleştiriniz. Ateş yüksekliği, kuru öksürük, nefes darlığı/dispne gibi bulguları olan hastaları hızla ayırınız ve hastanın cerrahi maske takmasını sağlayınız. Her olguyu “olası vaka” olarak düşünerek hastaları mümkün olduğunca kliniğin dışında tutunuz. Hasta olmayan refakatçilerle hastaların temasını kısıtlayınız.
5. Kurumunuzun acil eylem planını geliştiriniz varsa gözden geçiriniz. Kurumunuzda COVID-19 salgını gelişmesi, sağlık hizmetinde güç kaybına yol açabilir. Sağlık personelinin mümkün olduğunca etkin şekilde çalışabilmesi için yönergeler ve politikalar hazırlayınız. Acil durum irtibat telefonları ve uyulması gereken prosedürlerin duyurulmasını sağlayınız.

COVID-19 POZİTİF VEYA POZİTİFLİK ŞÜPHEŞİ BULUNAN BİR HASTAYA KONSÜLTASYON veya MUAYENE GEREKİYORSA:

- a. KBB muayenesi ve endoskopik incelemeler COVID-19 virüs bulaşı yönünden yüksek risk taşımaktadır.

- b. Böyle bir hastaya muayene veya kültür alınması gerektiğinde ekibin tüm üyeleri tarafından eldiven, uygun maske, göz koruyucusu/gözlük, yüz kalkanları gibi uygun kişisel koruyucu ekipmanların (KKE) giyildiğinden emin olunuz. Pandeminin, tüm dünya üzerinde yarattığı etki nedeniyle KKE temini konusunda tüm dünyada sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu hastalarla sadece konu hakkında eğitimi ve bilgisi olan personelin ilgilenmesini sağlayınız, malzeme kullanımını konusunda dikkatli ve sorumlu davranınız.
- c. KKE malzeme kullanımı hakkında tüm ekibin T.C. Sağlık Bakanlığı yönergelerine dikkat etmesini sağlayınız:

https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/covid19/rehberler/COVID_TABLE_HSGM.pdf?f?type=file

Zhejiang Üniversitesi Tıp Fakültesi COVID-19 ÖNLEME VE TEDAVİ EL KİTABI 'ndan:

III. COVID-19 İlişkili Personel Koruma Yönetimi

Korunma Seviyesi	Koruyucu Ekipman	Uygulama Alanı
1.Seviye Korunma	<ul style="list-style-type: none"> • Tek kullanımlık cerrahi bone • Tek kullanımlık cerrahi maske • İş üniforması • Tek kullanımlık lateks eldiven ve/veya tek kullanımlık izolasyon giysisi (gerekli ise)	<ul style="list-style-type: none"> • Ön muayene triyajı, genel ayaktan hasta departmanı
2.Seviye Korunma	<ul style="list-style-type: none"> • Tek kullanımlık cerrahi bone • Koruyucu tıbbi maske (N95) • İş kıyafeti • Tek kullanımlık koruyucu üniforma • Tek kullanımlık lateks eldiven • Koruyucu gözlük	<ul style="list-style-type: none"> • Ayaktan ateş departmanı • İzolasyon koğuşu (izole yoğun bakım ünitesi içeren) • Şüpheli ya da tanısı doğrulanmış hastanın solunumsal olmayan muayenesinde • Şüpheli ya da tanısı doğrulanmış hastadan muayene görüntüleme yaparken • Şüpheli ya da tanısı doğrulanmış hasta için kullanılmış ekipman temizliğinde
3.Seviye Korunma	<ul style="list-style-type: none"> • Tek kullanımlık cerrahi bone • Koruyucu tıbbi maske (N95) • İş kıyafeti • Tek kullanımlık koruyucu üniforma • Tek kullanımlık lateks eldiven • Koruyucu gözlük • Tüm yüz solunum koruyucu aletler ya da motorlu hava temizleyici respiratör	<ul style="list-style-type: none"> • Şüpheli ya da doğrulanmış hasta respiratuvar sekresyon, kan ya da vücut sıvısı püskürtebileceği ya da sıçratabileceği için trakeal entübasyon, trakeotomi, bronkofibroskop gastroenterolojik endoskopi gibi operasyonlar sürecinde • Sağlık personeli şüpheli ya da tanısı doğrulanmış hastayı ameliyat ya da otopsi yaparken • Personel COVID-19 NAT çalışırken